

УДК 616.24-002.501

Полоз Катерина, ст. магістратури факультету здоров'я, фізичної культури і спорту; науковий керівник – к.б.н., професор Бенедь В. П. (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ТУБЕРКУЛЬЗІ ЛЕГЕНЬ

***Анотація.** В статті досліджено специфіку туберкульозу та особливості застосування засобів фізичної реабілітації у хворих на цю нозологію. Доведено ефективність комплексної програми реабілітаційно-відновного лікування із застосування лікувальної фізичної культури, лікувального масажу, фізіотерапевтичних процедур, гідротерапії, маніпуляційних втручань та освітніх програм для поліпшення функціонального стану та адаптаційних можливостей кардіо-респіраторної системи людського організму.*

***Ключові слова:** туберкульоз легень, засоби фізичної реабілітації, програма.*

***Аннотация.** В статье исследована специфика туберкулеза и особенности применения средств физической реабилитации у больных этой нозологией. Доказана эффективность комплексной программы реабилитационно-восстановительного лечения по применению лечебной физической культуры, лечебного массажа, физиотерапевтических процедур, гидротерапии, манипуляционных вмешательств и образовательных программ для улучшения функционального состояния и адаптационных возможностей кардио-респираторной системы человеческого организма.*

***Ключевые слова:** туберкулез легких, средства физической реабилитации, программа.*

***Annotation.** The characteristic features of tuberculosis and the specific application of physical rehabilitation of patients with this nosology are learned. The efficacy of a comprehensive program of rehabilitation and restorative treatment with therapeutic physical training, massage therapy, physiotherapy, hydrotherapy, manipulation interventions and educational programs to improve functional status and adaptive capacity of cardio-respiratory system of the human body is shown.*

***Keywords:** pulmonary tuberculosis, means of physical rehabilitation, program.*

Кінець XX та початок XXI століття відзначаються погіршенням епідемічної ситуації захворюваності на туберкульоз у світі. Щороку від туберкульозу вмирає більше ніж 2 мільйони осіб, 98 % із них – у країнах,

що розвиваються, В усьому світі смертність від туберкульозу займає перше місце серед інших інфекційних і паразитарних хвороб і становить понад 80 %. В 1993 році Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) оголосила туберкульоз глобальною проблемою.

Проблеми фізичної реабілітації хворих на туберкульоз легень досліджували такі вчені, як: Н. П. Зубицька, А. О. Ногас, Б. В. Петровський, Д. Н. Стояновський та н.

Однак необхідність пошуку нових засобів фізичної реабілітації для підвищення ефективності і якості відновного процесу у хворих на туберкульоз легень зумовлює актуальність нових досліджень.

Метою нашої статті є дослідження методів фізичної реабілітації для відновного лікування хворих на туберкульоз легень.

Завдання статті:

- узагальнити функціональні особливості виникнення та перебігу туберкульозу легень;
- проаналізувати вплив засобів фізичної реабілітації на хворих із туберкульозом легень.

В Україні збільшення захворювань на туберкульоз зафіксовано в 1995 році. Тому для українського суспільства проблема цього виду захворювання є надзвичайно гострою: кожного року хвороба уражає майже 32 тисячі осіб, умирають від цієї недуги близько 10 тисяч осіб.

Щодня реєструється близько 90 нових випадків захворювання на туберкульоз – здебільшого серед людей працездатного віку. В 2010 році захворюваність на туберкульоз становила 68,4 випадку на 100 тисяч населення (31295 осіб), а смертність – 16,8 випадку на 100 тисяч населення (7048 осіб). За оцінками ВООЗ. У період між 2000 і 2020 роками майже один мільярд людей буде інфіковано, 200 мільйонів захворіє та 35 мільйонів загине від туберкульозу, якщо контроль за епідемією не буде посилено.

У дослідженнях науковців встановлено, що хворі на туберкульоз негативно сприймають та оцінюють свою якість життя, здоров'я і благополуччя, тоді як ці показники увилікованих від туберкульозу пацієнтів не відрізняються від здорового населення України.

У наукових дослідженнях багатьох авторів доведено ефективність лікувальної фізичної культури, лікувального масажу, фізіотерапевтичних процедур (УВЧ-терапії), гідротерапії, маніпуляційних втручань та освітніх програм для поліпшення функціонального стану й адаптаційних можливостей кардіо-респіраторної системи, загального рівня фізичного здоров'я та якості життя хворих на туберкульоз легень в умовах стаціонару.

Туберкульоз веде себе агресивно, уражаючи в основному осіб молодого та зрілого віку, призводить до тимчасової і стійкої втрати працездатності та зростання кількостей первинного виходу на інвалідність від цієї

патології, вимагає тривалого комплексного лікування та реабілітації хворих, є причиною негативних соціально-економічних наслідків.

Найбільш часто уражаються туберкульозом легені. Нині спостерігаються гостропрогресуючі, важкопротікаючі, а часом і невиліковні форми туберкульозу легенів. Проте недосконалість існуючих методів профілактики, лікування і реабілітації, подальше поширення захворювання на туберкульоз, із всіма його негативними наслідками, обумовлюють необхідність нового комплексного підходу до вирішення цієї проблеми.

Аналіз та узагальнення наукових публікацій у спеціальній літературі та практичний досвід використання фізичної реабілітації хворих на туберкульоз легень засвідчують про необхідність її застосування при використанні комплексного лікування пацієнтів з цією недугою. При цьому важливе місце займає стимуляція процесів компенсації виявлених функціональних порушень під час консервативного лікування, а також до і після оперативного втручання.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, слід зазначити, що туберкульоз відноситься до найпоширеніших видів захворювань. Він негативно відображається на самопочутті хворих, пригнічує їх морально-психологічний стан та завдає значних збитків економіці країни, оскільки процес лікування цієї хвороби є тривалим. Тому держава повинна створити сприятливі умови для недопущення поширення епідемії цього захворювання. Серед комплексу лікувальних та профілактичних процедур, які направлені на оздоровлення пацієнтів, які захворіли на туберкульоз важливе місце займають фізичне виховання, фізична реабілітація, загартовування та здоровий спосіб життя населення.

Програми фізичної реабілітації буде дієвим засобом у профілактиці та відновному лікуванні хворих на туберкульоз, адже виліковані особи зможуть займатиметься корисною для суспільства працею, що і є основним завданням фізичної реабілітації.

1. Бліхар С. Фізіатрія : підручник / С. Бліхар. – Укрмедкнига, 2002. – 372 с.
2. Зубицька Н. П. Туберкульоз : лікування та профілактика / Н. П. Зубицька. – К., 2008. – 308 с.
3. Калмикова Ю. С. Вплив комплексної програми фізичної реабілітації для хворих на інфільтративний туберкульоз легень без бактеріовідділення, на показники функціонального стану дихальної системи та динаміку морфологічних змін у легенях / Ю. С. Калмикова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. моногр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2009. – № 4. – С. 43–47.
4. Ногас А. О. Фізична реабілітація пацієнтів з туберкульозом легенів : автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02. «фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / А. О. Ногас; ЛДУФК. – Л., 2009. – 20 с.
5. Мухін В. М. Основи фізичної реабілітації / В. М. Мухін, А. В. Маглований, Г. П. Маглована. – Л. : 1999. – 120 с.
6. Соколовський В. С. Лікувальна фізична культура : підручник / В. С. Соколовський, Н. О. Романова, О. Г. Юшкоцька. – О., 2005. – 234 с.